

NÓGRÁDI LAPOK ÉS HONTI HIRADÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI S KÖZGAZDÁSZATI HETILAP.

Előfizetési ár:

Egész évre 6 frt. Fél évre 3 frt. Negyed évre 1 frt 50 kr.
Egy honapra 50 kr.
Előfizetési csupán a kiadóhivatalban lehet B. Gyarmaton.

Előfizetési pénzek, reklamációk és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

A lap szellemi részére a a nyilatkozó vonatkozó minden közlemények a szerkesztőhöz küldendők.

Hirdetési díja: három hasábnos petítór 5 kr. — Nagyobb és többesori hirdetések jutányosan eszközöltenek.
Bélyeg minden beiktatásnál 50 kr.

NYILTARTÁR GARMOND SOR: 20 kr.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

A „NÓGRÁDI LAPOK”

1890-İK ÉVFOLYAMÁRA.

Egész évre 6 frt — kr.
Fél évre 3 frt — kr.
Negyedévre 1 frt 50 kr.
Egy honapra 50 kr.

Az előfizetési pénzek egyedül a kiadóhoz csemege — legelőszertűben postautalványval — a nyomtatandó példányok s pontos szétküldés tekintetéből, mielőbb beküldendők.

KÉK LASZLÓ,
kiadó és lapfőigazgató.

HORVÁTH DANÓ,
felelős szerkesztő.

Madách-ünnepélyek.

Most lesz június havában 13 éve annak, hogy két fiatal ember e lapok szerkesztőjénél megjelent, több közérdekű, különösen pedig irodalmi és szépművészeti tárgyokról beszélgettek, s az eszmék társulásától fogva könnyen reájöttek arra, hogy Nógrád vármegyében (már t. i. 13 év előtt) a közmunkát kivéve, kevés érdek mutakozik a közművelődési mozgalmak iránt. E három (még akkor javabéli) fiatal ember volt: Komjáthy Jenő, Luby Sándor és e lapok szerkesztője. A Pulszky család megyeházi szobájában elhatároztuk, hogy a közművelődési ügy elhagyott kertjében, szerény tehetségünkkel munkálkodni fogunk, s kimondottuk azt, hogy habár Madách Imre megyénk nagy fia, ország és világhírű gyönyörű költői műveivel érezni maradandó emléket szerzett magának, mégis Nógrád vármegye van hivatva arra, hogy érkezi emlékének biztosítása végett ő tegye meg a kezdeményező lépéseket.

Ezen elhatározás folytán a Nógrádi Lapokban egy meleg hangú felhívást böcsőtöttünk ki, megismerlünk a tervet, mely szerint a Madách emlékügyi bizottság elnökéül Szentaghy Pál, alelnökéül Pajor István, jegyzőjéül Horváth Danó e lapok szerkesztője, pénztárosa Havas Gyula, s bizottsági tagjainak a vármegye legjelesebb tagjai (közülk. Seitovszky János) felkérésének. Ezen urakat egybehívtuk, s a fenti terv szerint megalkult a Madách emlékügyi bizottság. Megesimlünk az alábbi íveket, s alig böcsőtöttük ki azokat, a vármegye fiait felkésölve az ügy iránt, oly szép összegeket irtak alá s bízték ki, hogy az összeg — néhány évi takarékpénztári gyűmölösztetéssel, ma már 3000 frtot képvisel.

A Madách emlékügyi bizottság beható tanácskozások után elhatározta, hogy a gyűjtött összegből 2000 frtot irodalmi alapítványnak tart fenn, a megmaradó összegből pedig kiállítja a a megyeház díszterme számára Madách Imre arcképét. A régi bizottság ezzel működését befejezettnek találván, a gyűjtött pénzt a vármegye kezelésére adta át, felkérvén a vármegyét, hogy a fenti elhatározásokat fogapatosítsa segyszersmind egy állandó Madách emlékügyi bizottságot válasszon meg.

A vármegye készséggel engedett ezen megkeresésnek, s megalakította az állandó emlékügyi bizottságot, elnökéül Seitovszky Jánost, a megye alispánját — választván meg.

E bizottság üléseiben elhatározottak, hogy a megyeház nagy terme számára Madách Imre arcképe Roskovitz Ignác hírnevesebb festő által festessék le (miután erre az előbből föl-kért Benezur Gyula nem vállalkozott. Ezt rossz néven is vette Benezurtól a bizottság!) A bizottság jegyzője Horváth Danó indítványa folytán elhatározottak az is, hogy a b. gyarmati polgári iskola és a losonci főgymnasium ternei számára — szintén egy-egy arckép állítassék ki és pedig Kubányi Lajos megyei jeles fiatal festőművészünk által. A Roskovitz-féle kép most sem kész; de a Kubányi-féle képek elkészültek, s a fentebb jelzett iskoláknak megküldettek. oly kérésrel, hogy azokat ünnepélyesen leplezzék le s az alkalommal hirdessék ki az irodalmi pálya kérdéseket, melyek folytán a tanuló ifjak által készített irodalmi dolgozatok a 2000 frtos alap kamataiból jutalmaztatni fognak.

Ezen megkeresés folytán a b. gyarmati polgári iskola a leplezési ünnepélyt mult vasárnap, jan. hó 19-én tartá meg. A losonci főgymnasium és az ottani állam képezési ifjúság pedig febr. 1-én, vagyis a legközelebbi szombaton gyűlik egybe, hogy a már előre megadapított program szerint megtartsa ezen kegyelekes ünnepélyt.

A b. gyarmati polgári iskolában rendezett arcképleplezési ünnepély valóban szép és valóban megalító volt. A rendezés elismerést és dícséretet érdemel. Az ünnepélyen részt vettek a Madách emlékügyi bizottság elnöke; Seitovszky János (nejevel együtt) s a bizottsági tagok közül: Pajor István, Reményi Károly, Sztranyavszky Géza, Horváth Danó. A nagy terem zsúfolásig megtelt csekély kivétellel a város legintelligens-

sebb közönségével. (Madách Aladár — a nagy költő fia — Pósa István által képviseltette magát.) Az ünnepélyen szívóknak feldobogott, lelkünk felemelkedett s egész lényünk átszellemült.

Az ünnepély lefolyása az egész vármegyét érdekelvén, annak leírását a következőkben adjuk:

Hottovinszky Károly plebanos ur, mint az iskolaszék helyettes elnöke az ülést következő beszéddel nyitá meg: „A hatvanas években bizalmasan fordul Nógrád vármegye egyik derek fia Arany Jánoshoz, néző at Madách Imre irodalmi kéziratát s ha a könyomlásra érdemesnek találja, közölje ötletét vele, különben semmisítse meg. Arany a kéziratok közt olyan munkát talált, melyet Dante „Comedia divina”-ja mellé sorolni érdemesnek talált s kiadja Gyulai Pálnak bírálat végett. Ezen munka Madách Imre „az ember tragédiája” volt, mely szerző egyéb költői dolgozataival Gyulai Pál által — sajnos a szerző halála után — a 70-es évek elején összeállítva kiadottak.

1877. június havában indult meg azon megyei mozgalom, melynek czéja volt a korán elhunyt e megye jeles fiának emléket megörökíteni; e végül megalakult a Madách emlékügyi bizottság. Szentaghy Pál elnöklete alatt, gyűjtőleveket böcsöt ki 1888-ban Havas Gyula pénztáros kimutatása szerint 2595 frt 39 kr. összeggel rendelkezik.

A most már Seitovszky János elnöklete alatt működő emlékügyi bizottság elhatározta, (ezt a régi bizottság határozta el. Szerk.) hogy 2000 frtbeli irodalmi alapítványt alkot, melynek kamatait a losonci főgymnasium és a b. gyarmati polgári iskola felsőbb osztályainak növendékei által készített irodalmi dolgozatok jutalmazására fordítja; a fennmaradt többi összegből a megye székháza és a nevezett két tanintézet számára Madách Imre élet nagyságai arcképet szerzi, melyeknek egyiket az akadémia a polgári iskolának adományozottat leplezni s a készített dolgozatok teteit kibírdetni alkalmuk lesz.

Midőn az emlékügyi bizottságnak e helyen is a polgári iskola mely közönséget kifogja, a leplezési s emlékünnepélyt a megjelenésben akadályozott iskolaszéki elnök nevében megnyitom.

A gyűjtő beszédel az ifjúsági dalok által elnekel „Hymnus” követte.

Majd Druga József, az intézet egyik kiváló jeles tanítója képt az állványra, s következő emlékbeszédel mondá el:

Szent kötelességünk megemlékezni azokról, kiknek a haza és a műveltség oly sokat köszönhet.

Legyen e kötelességünk gyakorlása magasztos emlékünnep annak tiszteletére, kinek csak művei élnek s egy-egy celtelen tárgy emlékeztet jószágos vonásaira.

A szobrás követ szerz, vesőt ragad s a durva, érzékellen köből a megzsalításig hűven varázsolja elő a mythologia, a nemzet, az emberiség legjobbjait. A festő kifeszíti vásznát s az eszel és festőanyag segítségével életbe állítja a történelem korszak alkotóit.

Mi a festő és fényes történetünk segítségével állítjuk

TÁRCZA.

Tanács.

A szent házasság sok bölcsességet igényel.
Mennyei őszhangját meg ne zavarja szeszély.
A szerdem esőkö, hűzeleg, kéjt és élvezetet nyújt,
S a szerelem hárap is, hogy ha az ész szünetel.
Hymen sátra alatt míg sok pár harczriadót fűj:
Puha galambduczban tölti te vidám napokat.

Mint a patak viz erőtelgő folyása
A jatszi kor sielet elhalad
S mit a kebel s az agy kincsét szedett fel
Későbbi életdján az marad.

Kinek szívét a hit védelleke őzi,
Divatbűnökötől fertőzetlenül;
Márványból affnak boldogság alapja
És kőbe egyház, hol szent béke ül.

Hivatás.

Támaszfut keres a repkény, zöldével a földön
Addig küszva tovább, míg az „erőse” talál,
S hűn ölelő karra fonván sudarat körül, őzi
És disziti is azt, és vele él, vele hal.
Igy a nő. Gyámolt keres a doli férfi karában,
És meglelve helyét, feltűt a szíve fölé.
Lombjai a megölelt fauk lombjába vegyülnek,
Vele rogy és süllyed, mint vele nő magasl.

Az ember.

Mi hát az ember? Egy mely titka rejtejt,
A melynek kulesát ritkán lelmi fel,
Kutat a bölcsész nappal lámpa fényénél,
De kérdésre senki sem felel.
S míg értelme határait feldeve,
Vágygyal törekzik felebb a tudos,
Egy tönktelege jut a faradt elme
S le szédül a merész okoskodós. . . .

Tehát hagyjunk fel az okoskodással,
E finom merleg könnyen billen el
S a kalmár ész pirulva szégyen, kárt vall,
A nagy kérdése meg meg sem felel!
Tekints körül a zajgo nagy világban,
Kövült szívvel és . . . és részvétlenül;
A szemlélésben mely, nagy tudomány van
S tapasztalás nő zsiros földből

És megtanulod, hogy mi hát az ember?
Penészes földben tengődő növény,
Melyet gyökereül egy rövid-nap elter
S csak szenny marad fen elhagyott helyén.
Nyomor, megáldva egy arasznyi féttel.
Kis gyermekpólya meg alig fedett,
S már várja a sir hamvas szemfedéllél.
S hány veszi észre az üres helyet?

Mi hát az ember? A mindenség férgje,
Kit eltapos minden nyomon a vész;
Csak ezrek egynek a tovább emlezt,
Végre ez is borús homályba vész. —

Egy pislogó mécs, a mely hamvadozva
Meg-megjelen tenger hullám felett,
Mig egyszer elvész a zajgó habokba . . .
S ki látja, hogy már egygyel kevesebb? . . .

Mi hát az ember? Kin, nyomor tanyája,
— Bűnös lakók a tolvaj érzetek, —
Mely ajtaját piszoknak — szennnyel tárja,
S a mely felett átkos felhő lopez, —
S talán menekszik e vad érzetektől,
A meghűlt szív a néma sir alatt?
Oh nem! férgek alakját veszik föl,
A szív élőkire ott is jó falat!

Mi hát az ember? — Pirkos bűnök fészke,
Haszonvágy — s aljas értekel tele . . .
Az égi szikrát oh hány veszi észre,
Hogy lelke van, oh hány gondot véte?
Közö, farad, izzad, hogy testét táplálja,
Szerecsét kerget, kinscékért lihez —
És végre a tudós boncasztalára
Kerül. Hogy eltűnt, oh hány sejt meg?!

Mi hát az ember? Zajgó felvert hullám,
Mely szakadatlan egymást váltja fel,
S a semmisülés árnyéka hűlván, —
Lassan-lassan nyom nélkül tűnik el . . .
Egy szennyes folt ez s bulga adta rája
E szent, nemes nevét; emberiség,
Melyet istenek méltó fájdalommal
Majd letöröl — s mi sem jelzi helyét . . .

Phébeus Lajos.

szeink és itéletünk elé multunk kivalóinak egyikét: Madách Imrét.

Nógrádvarmegye szép történetében a legújabb kort ecsetelő lapokon pánzföld hadiak helyett olyan alakokról szól az emlékeztető, kik a föld aszfaltján és az irodalom téren tettek sokat, lingoltak a hazaért. Közöjük sorolja az utókor halálával tett szívet Madách Imrét.

A Madách I. emlékgözy bizottság a politikai és irodalmi közügyekről leköszöntetett lapjok — Madách Imre — képet kétféle helyen határozta felállítását megvénben, a politikai közügyet szolgáló varmegyei hazaunk dísztermében, a nemzeti műveltség és irodalom körügyeiért munkáló iskolákban, s ezek között intéztünkben is.

Nem egyhamar akad adataink, mely nagyobb halálra kötelezzen, mint e meg lepellet bevont kép. Nem, mert az anyaság adataink inkább mulandó, mint a szellem. Szellemek kultú és élet adataink nagyobb mértékben szűk az új nemzedékben a lelkeket, mint tán az anyak nagy halma.

Ha bernünk inkább érdekel a szellem, mint az anyak, s ha a kép értéket fel akarjuk fogni, akkor ne zarkozunk el a kérdések elől: ki volt Madách Imre és mit tett?

Megnyitott volt szűkebb házaja; felső részében született, hol már berzi sasok röpöknek, az örökzöld lomboszat fölött. Alsó-Sztrégován ringott bölcsője. 1823. jan. 21-én született Madách Imre.

Az édes anyai nagy szeretet melegen szőpén növekedett a kisdé, a gyermek, tanuló ifjú; de varmegyék, A-Sztrégova messze, elzarkozott fekvése, a tul nagy anyai szeretet és a gyermekek házán eszközölt magán nevelése és tanítása magányt, belső, szerény, elzarkozott természetet kölcsönöztek a felsőfűt ifjúnak később férfinek.

A-Sztrégova szűlté melyen érező gondolkodó és kultú lelkületén fogva, lett lantos költővé és drámaíróvá. A lantos költészetet kifejezte szívének és lelkének mely érzelmeit és gondolatait, a drámai költészetet ezen felül az ember küzködését a nagy világban, nulliók között.

Madáchot korán szólaltatta meg a Múza. Ugy szólnak gyermek korában első irodalmi vállalkása volt az „Irodalmi keverés” című, mely azon kornak nagyobb szépirodalmi műveit utánolta és a nagyon is ifjú és csak családi körben olvasott szerkesztőnek nem várt gondolkodásait árulta el.

Ifjúkora virágában összegyűjtötte költeményeit s a melyekről azt mondták ifjú barátai, hogy gyöngék, azokat a tűzbe dobta, a jobb 26-ot édes anyjának ajánlva kiadta ily cím alatt: „hantvirágok.”

20 éves korában befejezte kiváló sikerrel jogi tanulmányait és ily ifjú lepel a közügyek egy másik ágának, a megyei közéletnek szolgálatába mint Nógrádvarmegye tiszteletbeli aljegyzője és mint jeles irály és előadói egyén meg is állta helyét.

Az e korban elterjedezett laza erkölcsök kigynó-lására adta ki jó barátjával Szontagh Pállal a „Nógrádvarmegyei képcárnok” című vállalkást.

A megye szolgálatába lépéselőt önvédelmi harczunk kitörése sok oldalulag volt elfoglalva s hozzá betegeskedett, gyógrült, üdült, de lantját azért folytatosan pengette, képzelt erje nem engedte pihenni, remek tollát és küzdelem küzdelmet ecsetelt a következő drámai művekben: Jó nő és erény, csak tréfa. Com-modus. Mária királyné. Csak névnapjai. Féli és nó.

1848 és 1849 a honmentés évei. Harci riadalom volt akkor a legédesebb zene. Mindenki oda vágott, a hová hazafüli szent költészségün vonzon minket is, ha vesztélyben fog forogni hazánk, a harczterre. A szabadság és függetlenség eszméi voltak akkor a haza millióinak imája és hozzá lelkes honvédség fekvérzete zengte a kiserő zenét. Madáchot betegség akadályozta abban hogy nem szenvedhetett a hazaért. Beteg ágyából kísérte bánatos figyelemmel a nemzet győzelmét és leveretést.

Hogy bűnhődhetett annyira hazafüli szív az 50-es években, az elnyomlás idejében, arra enged következtetünk Madách esete. Nem vett tényleges részt a harczban. Csendben, erőtlenül a nagy világót, családi körben élt, a költészet által élénkítve a mindennapi életet — és mégis elfogtak és majd másfél évig tartak bebörtönözve.

Mivé lett e szelid lelkűt ember szabadon bocsátatása után, mire, mikor családi élet fel volt dula, itt nem említhető okok miatt nem találta fel boldogságát viszont hazája rablinszekben gömpélt?

Nem közönséges fájdalom volt. Kettős fájdalom dult szívében: a saját bánata és a szegény, mindenkétől elhagyatott haza fájdalma. Akkori lelkületéről hadd tegyen tanúbizonyságot azon vers, melyet szószerint idézek és mely záradék verse volt egy Szontagh Pál barátjához intézett költői levelek:

Te nagyon komolyan veszed barátom
Az életet. Ne vedd! mert jaj nekéd!
Kaczagi velem, míg a sok kaczagásban
Szíved kigyógyul, vagy megreped.

Önvédelmi harczunk balul tört ki. Idegen lett a magyar itthon. Olyan idők következtek be, a midőn a magyar kénytelen volt lemondani mind arról, a mit addig élvezett, meg zengzesse anyanyelvéről is. Az előkelő elem számizta magát, szétforgácsolva sirálta hazáját. A szegény földmíves nép és polgárság az idegen hatalom javára voltak kénytelenek hallgatagoln dolgozni. Irodalmunk ép úgy pangott, mint más.

E szomorú időkben írta Madách remek drámai költeményét, az „Ember tragédiája”-t. E mű volt szíve nagy és mély sebének balszama.

Önvédelmi harczunk lezajlása után egy évizétre reánk hozta a magyarok lstenélynymolt szabadságunk hajnalodását. A nemzetnek jogává lett tanácskoznia ögyei-bajai felett. Nógrádvarmegyének két kiváló alakja vett részt az 1861-ben egybeírvolt országgyűlésen: Madách I. s ennek kepelbarátja, jelenleg a közügyek teréről horpaci-magyalba vonult Szontagh Pál. Ma-

dách egy alkalommal felemelkedik a sorok között, igénytelenül kezd, beszédét s mire bevezet, országos hírre tett szert, az a közirat pedig, melyet belső sebében rejtőzgetett, kebelén melegen feltett szónoklatok, nem sokára a világhírűl juttatott neki jelentékeny részt Szontagh tudta, hogy barátja mivel ütközdik; tudta azt is, hogy nagy becsü a titkolt mű és batoritás nélkül titok lesz az, semmi más. Ösztönözte tehát, hogy tültve magát a szerénykedésen és önbizalmatlanságon, vigye a jó Afanyhoz. Madách úgy tett. A nagy titokban írott kézirat sokáig ott hevert a nagy költő fiókjában. A nagy költők türelmesek a nagy reményű írót iránt mindaddig, míg a kök, vagy veres plajbász nem dul szellemi kiséreken. Hogy mennyi re csatlódott Arany, az kitűnt akkor, a midőn valamelyik nap délutánjan kezbe vevé a kéziratot, olvasva s mind nagyobb merleken leköszelve a harmadik lapnál felre vevé az írónt, felkiált: „Ez nagy találmány!”

A titkolt drámai költemény, melyhez annyi időn gyűjtötte a költő az anyagot a világtörténelemből, a biblíából, az életből, a bölcsesetből, — a nyitvánosság elé került.

A ki nem ismeri az ember nagy hivatottságát, nem akarja elhinni azt, mégis mily gyarló az ember; a ki megjelönte akarja látni az ember vezérelt, a jó és rossz szellem harczát, világtörténet élénkebb alakban, az megen Thalia templomába és nézze végig az „Ember tragédiája”-t.

E műveit, melyet már idegen nyelvekre is lefordítottak, jutalma lón az, hogy a Kisfaludy társaság, melynek cálja a magyar szépirodalom ápolása, tagjai, sorába vette. A társaság céljaihoz képest széköfoglalása alkalomával ezen értekezés olvasta fel: „Az aesthetika és társadalom viszonyai harca.”

Elhunytá előtt egy évvel arra méltatta a Magyar Tudományos Akadémia, hogy levelező tagjává választotta. Már ekkor annyira gyöngéledett Madách, hogy itteni széköfoglalóját csak beküldte és helyette jó barátja Bérczy K. olvasta azt fel e cím alatt: „A nőről különösen széptani szempontból.”

Vég évei valamelyikében írta „Mózes” cz. drámai költeményét, mely azonban inkább dramatizált eposz, mint dráma, de mint a biblíából is ismert tárgyú mű, drámai tanulmányának alkalmas.

Hogy a Buch rendszer iránt érzett ellenszenvét irodalmi alakba öntse, megírta „Cavilator” cz. görög alakban, azzal károkkal élénkített gunyoros drámáját.

Mintha nem tetszett volna szelid lelkének ama viszontagságos küzdelem, melyet az „Ember tragédiája”-ban kifejezett, belefogott az Ember tragédiája-val élénkőz, vig hatásra számított „Tündéralom” cz. dráma megírásába. Ez azonban nem lett egész, mert oly nagy és minden oldalú, oly mély és nagy kihiatású munkaság megtörte az érdemeken gazdag életet. A mű nem fejeződött be, szerzőjének élete igen.

Ime bemutatlan, nagyjában Madách Imrét! Figyelemmel kísérhették egyéniségét, jelenét, nagy talentumát, kiváló munkásságát.

Kinek a mindenhát lstenés annyira kegyet adományozott, mintha korábbi kimerülés volna sorsa, elte java korában török meg. Madách I. 1823-ban született, 1861-ben 41 éves, férfiora derekán jobb létre szenderült. Meghalt, de az enyészett hatalma elemeivel nem tombolhatott felette oly annyira, hogy emlékezete ne éjen bennünk, nem halovány mecskent, de ragyogó szelvéneként.

Közünk van szelleme, közünk annyi jószágot viszatükrözött lényre. Szelleme lelkünkben, egyen vonásai ama képen tündöklenek. Azért hát hadd hulljon le ama lepel és hadd hírleldődjék e mai naptól fogva ez intézetben is a magyarán nevelődő ifjusz leki épülésére: Gyászolunk és gyöztelünk tiszteletünk intézetünk legkiválóbb erekléje, Nógrádvarmegye, a magyar haza és vallhatom — a világtörténelm ragyogó alakját, téged dicső halhatatlannak: Madách Imre!

(A lepel lehull.)

Több langlelkű drámáiról holta után vitta ki a köz elismerést. Katona József nem élt már mikor „Bank-Ban”-ját csodálták. Töth E. síri nyugalomba vonult, mikor a „Falu rosszá”-ról azt mondták, hogy örök becsü pépszimul. Madách igen végig küzdte a legkomolyabb drámát, az életet, mikor arról győzte meg a nemzetet Paulai E. a Kisfaludy társaság, hogy az „Ember tragédiája” nem csak mint olvasásra szánt a színpadot figyelembe nem vevő drámai költemény, hanem a színpad igényéhez áldozolva, mint ott előadható dráma is felette nagy tanulságot, látványosságot és műdívezetelt nyújt. Ujabbban bebizonyították a kolozsvári színpadon, hogy Madách Mózes színtén áldozolható és előadható.

Nem említettem azt, hogy Madáchnak a nyelvezete, költői alakítása ellen kifogások voltak. Azt állították, hogy költeményei, prózaja, drámái mely gondolkodásra követeztetnek, de különösen költeményeiben nem volt bírtokában Petőfi remek könnyedségű nyelvezete és mélye.

Bár mit mondjanak Madách ellen, én csodálom és meghajlok örök lelke előtt. Tisztelem emléket mint embernek, mint jellemnek, mint a közügyek egyik jelentékeny harczosának, mint írónak és mit legelőbb illet volna hangzatoslatom, mint őszinte, nagy hazafülnk.

Ti, k. ifjusz! — ne engedjétek ezen, intézetünkben létrejött nagy napot nyomtalanul elroppenni! Vésődjék az zenge emlékezeletébe és erősbődjék napról napra! Valahányszor a köznapiuság vesz rajtunk erőt és elernyedünk, egy tekintet e képre, erősítse lelkületünket! Kövessük Madách életéből azt, amit gyöngé voltunkban követhetünk! Kövessük azt, hogy tanulmányok lenni meg szünjünk! Mint Madách, akkék igyekezzünk először és lelismeretesen törvényeire előit követeleinket teljesíteni, aztán azokat a dolgokat, melyek lelkünknek örömeit, fejlődésére szolgálnak? Lakozzunk bennünk — mint Madáchban lakozni — sze-

retet közel és távol állóink iránt! A komoly hazafülség lantja folyton lobogjon bennünk, mint Madáchban lobogott!

Legyetek oly igazak, becsületesek, jellemesek, mint volt Madách!

Legyen e kép, e kép tárgya vezérő kalauzunk! Szelleme soká lengjen ne csak itt, de széles e honban, és akkor zárhatom azzal: Nem feltélek ifjúság, nem feltélek hazám!

Erre Kornelia elszavalta Madách Imre „Megnyugvás a sorban” című költeményét. Majd a leánykar Bank-Ban operájából elénekkelte az „Imát.” — Nagy tetszésben részesült Madarász, Margit essay-e Madách Imre ember tragédiájának. Evjáról, melyet Madarász Margit gyöngéledése miatt Thuránszky Mariska kasszuszony olvasott fel. (Ezen szép tanulmányt lapunk jövő számának teréza rovatában hozzuk) — Ennek befejezte után Streiberger István elmondta Madách „Nem feltélek hazám” című költeményét, mit a „Szózat” elénekkelte követelt.

Végül kihirdetették Tomesko Nándor igazgató által a pályakérdések következőkben:

A „Madách Imre”-fele alapítvány jutalmának elnyerésért pályázhatnak a b-gyarmati polgári iskola 4-ik 5-ik és 6-ik osztályú tanulók következő tárgyu irodalmi saját dolgozataikkal: értekezés, melynek tárgya: Mózes jellege, Madách Imrének Mózes című drámai költeményében; terjedelme egy írott ív.

Értekezés, melynek tárgya: a partlagozódás határa az emberiség művelődésére; terjedelme egy írott ív. Elműködés, melynek tárgya: Deák Ferencz mondata „első és legzesebb legyen előttem a haza”; terjedelme egy ív írott ív.

Pályázi lehet egy tanulónk ezen dolgozatok bármelyikére és valamennyijére is.

A dolgozatok szépen s idegen kézzel legyenek írva. A pályázat határideje 1890. évi május 1-é, mely napig a polgári iskola igazgatójának beküldendő.

Ezzel véget ért az önnepély, melyről mindenki átszellemölve, Madách Imre halhatatlan írónk emléké iránt a legszebb kegyelettel eltelve — távozott.

Városi közgyűlés.

Mult kedden, január 21-én B-Gyarmat város képviselőtestülete Reményi Károly főbíró elnöklete alatt rendkívüli közgyűlést tartott, melyen — tekintettel a napirendre kitűzött életbeigaz, fontos tárgyakat, a képviselő urak nagy számmal jelentek meg.

Fő és első tárgya volt a város tulajdonát lévő honvédelmi lakásban celba vett pótlépítés, mire néve tudjuk, hogy a in. kir. honvédségnek tavaly keresztült villt új szervezése, úgy nemkülönben az 1887-ben életbelépett népfelkeltési intézmény folytán közt meg egyszer annyi honvéd állandó elhelyezése s új rakatár és irolak előállítása vált szükségessé: a in. honvédelmi miniszter új a 16-ik honvéd feldandár 2-ik zászlóaljának városunkban meghagyását, a laktanyán szükséges talakítások végrehajtásáról téven függőve, erre néve a varmegyei törvényhatóság részéről alapsan ír 6 nga által lón a város képviselő testülete felhívja, hogy a meg in. é. november hó 3-án vegyes polgári és katonai bizottság és szakértők közbenjöttével megállapított tervezet alapján a szükséges intézkedéseket megtegye s határozatát, mennyiben az a község már betérjesztett ez évi költségvetésében éti nem foruló terhes szerződések megkötése válna szükség, ugyancsak törvényhatósági jóváhagyás végett sürősen felterjeszse.

A képviselőtestület méltányolva a fenfő körülményeket, s figyelembe véve a katonaság szempontásából a városi iparos, kereskedő osztály és egyéb polgárokra is a forgalom emelkedése folytán közvetve vagy közvetlenül haramlú hasznokat, emélfogva meg habar magára a városi háztartásra néve némi áldozattal jár is, egyhangulag elfogadta a bellanás javaslatát, melynek értelmében a pótlépítézt vállaltat után már a tavasszal foganatosítani fogja s erre néve, valamint a circa 22 ezer fti költségnek amortisziálási kölcsön után lendő felezése végett a törvényhatóság jóváhagyását kéri; egyidőre pedig az építési bizottságba a bíró elnöklete alatt Kövy Tivadar, Gazdik Lajos, Farkas Ferenc, Báintner Ottó, Horváth Danó, Elheniczky Flóris, Elfer Edel, Schults Lajos, Feledí Henrik, Id. Elszner Ferenc és Tiesinszky József urakat bevalasztotta.

A fogasztási adóbizottság jelentése kapcsán a képviselőtestületre igen lesújtólag hatott az előjáróság azon jelentése, hogy a helybeli in. kir. nagyt. pénzügyigazgatóval a város valóban méltányos ajánlatának elfelvésevel, s a törvényes intézkedéseket sem tartja be, ezen adók szedését a mult év utolsó napján egész váratlanul s az eddigi már is olviselhetlen összegnél még magasabb számmal 12,274 fti 87 krban a városra rautalta. Igen természetes, hogy ezen sérelmes eljárás ellen a jogorvoslat lehadott, ennek elintézéséig tehát a képviselőtestület várakozó állást foglal el; s mi a város és a tulterhelt fogyasztó közönség érdekeit, fizetési köpességet ismervé, reméljük, hogy nem lesz szükség panaszkunkat a nu. miniszteriumnyó vinni fel.

Élénk és hosszabb vitát keltett Jónas Adolf helypénzszedő azon körvénye, mely szerint úgynevezett szemlelési krajezások az utcákon és köztereken le és felrakodó vidéki terhes kbesik után is szedhetők legyenek, minék fejében ó a város pénzátárába meghatározandó összeg bért fizetne. A bellanás és a képviselő testületi tagok többsége egyarant méltányos és igazságosnak találta, hogy miután az érintett fuvarosok a város számos szembeöltő közhelyét tényleg nagymértvben elpiszkitják, s ezeknek folytonos tisztántartására a városnak alapja minis, a 3 krajezámnyi esekely díj tölték ép ugy, mint a piaci árúsitólki szedettesek. A kisebbség azonban a szabad közlekedés s a fuvarosok zaklatástól való megórtása szempontjából ellenozta a kerény megadását, s mert — mint már jeleztek — a többség aszintán ked

